



Sygn. akt II KK 178/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Andrzej Ryński

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie V. O.

skazanego z art. 178a § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 października 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego - na
niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt III K (...),

**uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej środków
karnych w postaci świadczenia pieniężnego i zakazu
prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz środków
kompensacyjnych w postaci nawiązek i sprawę w tym zakresie
przekazuje Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Aktem oskarżenia wniesionym do Sądu Rejonowego w W. przez Prokuratora Rejonowego w W. V. O. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 15 kwietnia 2016 r. w W., wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, dokonali zaboru pojazdu marki Subaru Legacy o nr rej. (...) o wartości 2500 zł w celu krótkotrwałego użycia, po otwarciu pojazdu uprzednio skradzionym kluczykiem, czym działali na szkodę P. H., tj. o czyn z art. 289 § 2 k.k.
2. w dniu 16 kwietnia 2016 r. w W., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że prowadząc pojazd mechaniczny marki Subaru Legacy o nr rej. (...) w ruchu lądowym, na skutek niezachowania szczególnej ostrożności, znajdując się w stanie nietrzeźwości (I badanie: 0,72 mg/l; II badanie: 0,75 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu), doprowadził do zderzenia z pojazdem mechanicznym Kia Ceed o nr rej. (...) w wyniku czego A. G. doznała obrażeń ciała określonych w art. 157 § 1 k.k., a P. A. doznał ciężkiego uszczerbku na zdrowiu określonego w art. 156 § 1 pkt 2 k.k. – tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Na podstawie art. 335 k.p.k. Prokurator wniósł o wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar:

- za czyn pierwszy – 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- za czyn drugi – roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na 4 lata, nawiązki na rzecz pokrzywdzonej A. G. w wysokości 1.000 zł i nawiązki na rzecz pokrzywdzonego P. A. w wysokości 2.000 zł;
- kary łącznej roku pozbawienia wolności,

wywodząc, że okoliczności popełnienia przestępstwa nie budzą wątpliwości, a postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną spełnione.

W toku posiedzenia sądowego w dniu 21 lipca 2016 r. prokurator zmodyfikował stanowisko w odniesieniu do czynu zarzuconego w pkt 2 i wniósł o wymierzenie oskarżonemu kary roku pozbawienia wolności. Obecni na posiedzeniu oskarżony i jego obrońca poparli złożony wniosek, a pokrzywdzona A. G. oświadczyła, że „nie sprzeciwia się wydaniu wyroku w takim kształcie”.

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2016r., w sprawie o sygn. akt III K (...), Sąd Rejonowy w W.:

- I. uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzuconych mu czynów i za to
 - za czyn z pkt I (pkt 1 aktu oskarżenia) na podstawie art. 289 § 2 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
 - za czyn z pkt II (pkt 2 aktu oskarżenia) na podstawie art. 178a § 1 k.k., art. 177 § 1 k.k., art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go, a na podstawie art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;
- II. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną roku pozbawienia wolności;
- III. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary okres pozbawienia wolności od dnia 16.04.2016 r. do dnia 21.07.2016 r.;
- IV. na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz A. G. nawiązkę w wysokości 1.000 zł, a na rzecz P. A. nawiązkę w wysokości 2.000 złotych;
- V. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonego od opłaty, a koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Opisane orzeczenie, które uprawomocniło się w dniu 29 lipca 2016 r., zaskarżone zostało kasacją Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, wywiedzioną na niekorzyść skazanego, w części dotyczącej środków karnych w postaci świadczenia pieniężnego i zakazu prowadzenia pojazdów oraz środka kompensacyjnego w postaci nawiązki. Skarżący, powołując się na przepisy art. 523 § 1, 526 § 1 i 537 § 1 i 2 k.p.k., zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na jedynie częściowym uwzględnieniu przez Sąd wadliwego wniosku Prokuratora o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar za popełnienie przestępstwa z art. 289 § 2 k.k. i art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., w następstwie czego doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa karnego materialnego, a mianowicie:

- art. 43a § 2 k.k. polegającego na nie orzeczeniu wobec skazanego wymienionego w pkt 39 pkt 7 k.k., jednakże nie objętego wnioskiem skierowanym w trybie art. 335 § 2 k.p.k., obligatoryjnego świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej,

- art. 42 § 2 k.k. poprzez nie orzeczenie wobec skazanego uzgodnionego z nim obligatoryjnego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych,
- art. 47 § 3 k.k. poprzez nie orzeczenie na tej podstawie prawnej obligatoryjnych nawiązek na rzecz pokrzywdzonych, co skutkowało, orzeczeniem na ich rzecz nawiązki, na podstawie art. 46 § 2 k.k., w wysokości niższej niż 10.000 złotych.

W następstwie tego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, co oznacza, że podniesiony w niej zarzut i sformułowany wniosek są trafne.

Jak słusznie zauważono w uzasadnieniu kasacji, orzekając w trybie art. 343 k.p.k. w zw. z art. 335 k.p.k., sąd jest zobowiązany do zbadania wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym, mimo akceptacji wniosku przez oskarżonego. Kontrola sądu winna zatem obejmować okoliczności popełnienia przestępstwa, kwestię zgodności wniosku o wymierzenie określonej kary ze stanowiskiem oskarżonego, a także zgodność propozycji zawartych we wniosku z przepisami obowiązującego prawa materialnego i procesowego. Niezgodność wniosku z treścią tych przepisów pociąga za sobą niemożność jego uwzględnienia. Powoduje to konieczność rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych (art. 343 § 7 k.p.k.), chyba że prokurator dokona uzgodnionej z oskarżonym takiej modyfikacji wniosku, że będzie ona owe jego nieprawidłowości konwalidowała. W rozważanej sprawie obowiązek rzetelnego skontrolowania wniosku prokuratora nie został jednak spełniony, co pociągnęło za sobą oczywistą i rażącą obrazę prawa materialnego.

Zgodnie z art. 43a § 2 k.k., w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone m.in. w art. 178a § 1 k.k., sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 k.k. na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5.000 złotych. Wniosek Prokuratora nie zawierał żądania orzeczenia wobec skazanego opisanego świadczenia pieniężnego. Zważywszy, że z treści przywołanego przepisu wynika, iż orzeczenie

świadczenia pieniężnego jest obligatoryjne, sąd właściwy do rozpoznania sprawy winien uzależnić wydanie wyroku na wniosek oskarżyciela, od uprzedniej jego modyfikacji, odpowiadającej obowiązującemu prawu materialnemu, a przy braku porozumienia w tym zakresie, rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych. Bierność Sądu Rejonowego, a konsekwencji zaniechanie orzeczenia świadczenia pieniężnego, pociągnęła za sobą rażące i mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku naruszenie prawa materialnego, tj. art. 43a § 2 k.k.

Do naruszenia prawa doszło także w odniesieniu do rozstrzygnięcia o środkach kompensacyjnych – tj. nawiązkach. Sąd Rejonowy uwzględniając zawarte we wniosku Prokuratora żądanie orzeczenia od oskarżonego nawiązek na rzecz pokrzywdzonych, odpowiednio w wysokości 1.000 i 2.000 złotych, nie dostrzegł, że wniosek ten nie respektuje obowiązującego prawa. Rozstrzygnięcie Sądu oparte zostało o przepis art. 46 § 2 k.k., z którego wynika, że można orzec na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w wysokości do 200.000 złotych. Wprawdzie wysokość orzeczonych nawiązek odpowiada przywołanemu przepisowi, ponieważ nie zawiera on określenia dolnej granicy nawiązki, to jednak pozostaje w jaskrawej sprzeczności z przepisem art. 47 § 3 k.k., który powinien mieć w tej sprawie zastosowanie. Zgodnie z nim, w razie skazania sprawcy m.in. za przestępstwo określone w art. 177 k.k., jeżeli sprawca był w stanie nietrzeźwości, co w rozważanej sprawie miało miejsce, orzeka się nawiązkę na rzecz każdego pokrzywdzonego, przy czym wysokość nawiązki wynosi co najmniej 10.000 złotych. Obligatoryjny charakter nawiązki orzekanej na podstawie art. 47 § 3 k.k. oraz jej minimalna wysokość, znacznie przekraczająca wysokość nawiązek orzeczonych zaskarżonym kasacją wyrokiem powoduje, że i w tym przypadku doszło do rażącej obrazy prawa materialnego, która miała istotny wpływ na treść wyroku.

We wniosku prokuratora zawarte zostało żądanie orzeczenia wobec oskarżonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 4 lat. Pozytywnego rozstrzygnięcia w tym zakresie w zaskarżonym wyroku jednak zabrakło, co wiąże się z naruszeniem reguł postępowania związanych z trybem opisanym w art. 343 k.p.k. oraz obrazą prawa materialnego. Tymczasem z art. 42 § 2 k.k. wynika, że sąd orzeka, na okres nie krótszy niż 3 lata, zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów

określonego rodzaju, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, był m.in. w stanie nietrzeźwości. Orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego w postaci zakazu przewidzianego w art. 42 § 2 k.k. było obowiązkiem Sądu, ponieważ konieczność takiego rozstrzygnięcia wynikała z treści przywołanego przepisu, a ponadto objęte to było porozumieniem zawartym między oskarżycielem a oskarżonym i sfinalizowane było żądaniem sformułowanym we wniosku sporządzonym w trybie art. 335 k.p.k. Również i w tym przypadku zaniechanie, którego dopuścił się Sąd, stanowiło rażącą obrazę prawa i miało istotny wpływ na treść skarżonego orzeczenia.

Kierując się powyższym należało uchylić zaskarżony wyrok w części dotyczącej środków karnych w postaci świadczenia pieniężnego i zakazu prowadzenia pojazdów oraz środka kompensacyjnego w postaci nawiązki i przekazać sprawę w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania. W ponowionym postępowaniu Sąd właściwy do rozpoznania sprawy będzie zobowiązany do uwzględnienia powyższych uwag i przestrzegania obowiązującego prawa procesowego i materialnego.

r.g.